

CHECKLISTOR OBSTETRIK OCH GYNEKOLOGI

Version 2015-06-23

Checklistorna utgår från de medicinska delmålen

Inledning

De medicinska delmålen beskrivs mycket översiktligt i målbeskrivningen för specialistutbildning i obstetrik och gynekologi. Här nedan finns en mer detaljerad beskrivning av de medicinska kunskaper, färdigheter och förhållningssätt som en färdig specialist förväntas ha efter avslutad utbildning. Checklistorna revideras efter hand beroende på hur åsikter och förutsättningar ändras. De är tänkta att fungera som ett hjälpmedel för ST-läkare, handledare, studierektorer och verksamhetschefer när ST-utbildningen planeras och följs upp. Eftersom ST-utbildningen är målstyrd ges inga rekommendationer om t.ex. antal kirurgiska typgrepp som ska ha genomförts. Istället förväntas handledaren på den aktuella kliniska placeringen i samråd med ST-handledaren bedöma när ST-läkaren uppnått ett visst mål. Checklistorna uttrycks i termer av mätbara mål och som utgångspunkt har Blooms taxonomi använts. I denna indelas kunskaper och kompetens i sex olika, successivt mer avancerade, nivåer. Att målen är mätbara gör att examination och kontroll av målpuppfyllelse underlättas. De sex nivåerna i Blooms taxonomi är:

1. Minnas (identifiera, beskriva)
2. Förstå (förklara, sammanfatta, definiera, exemplifiera)
3. Tillämpa (använda, applicera, diagnosticera på basal nivå, vidta åtgärder)
4. Analysera (särskilja, jämföra, reflektera, kategorisera)
5. Värdera (kritisera, bedöma, gradera, prioritera, motivera, diagnosticera på avancerad nivå, handlägga)
6. Skapa (producera, utveckla)

Efter varje punkt nedan anges vilken nivå (1-5) som avses. Nivå 6 är inte relevant för de medicinska delmålen utan avser forskning, kvalitetsutveckling m.m. (som beskrivs i de allmänna målen).

Vissa av kunskapsmålen lämpar sig inte för de högre nivåerna, t.ex. att beskriva anatomiska strukturer eller fysiologi. ”Handlägga” betyder oftast nivå 5 eftersom det kräver en värdering och kritisk granskning av olika symtom, undersökningsresultat och behandlingsmetoder.

Observera: Nivån som anges ska alltså *inte* tolkas som att nivå 1 är ”lite” och nivå 5 ”mycket”, utan det syftar mer på vilken *typ* av kunskap det handlar om. Exempelvis ska författningstexter i vissa fall förstås på hög detaljnivå men det innebär ändå inte en högre taxonomisk nivå än nivå 2 då det handlar om kunskap som i flertalet fall ska inläras och förstås men inte värderas.

När det gäller flera tillstånd krävs det dock inte att ST-läkaren självständigt ska kunna handlägga och då hamnar de på någon mellannivå.

Färdigheter som endast ska kunna utföras hamnar automatiskt på nivå 3 medan den teoretiska bakgrunden kan ligga på en högre nivå.

1. Normal graviditet, förlossning och puerperium

Kunskap och förståelse

- förklara hur konception och implantation går till (2)
- översiktligt beskriva tidig embryonal utveckling (1)
- förklara placentation och placentas fysiologi (2)
- förklara fostrets utveckling och fysiologi (2)
- jämföra en gravid och en icke-gravid kvinnas fysiologi (4)
- analysera principerna för Mödrahälsovårdsprogrammet och dess möjligheter och begränsningar (4)
- reflektera kringorsaker till vanliga graviditetsbesvär (4)
- jämföra och värdera aktuella metoder för fosterdiagnostik och ge för patienten relevant information (3)
- förstå när genetisk rådgivning bör rekommenderas (2)
- bedöma för- och nackdelar med olika förlossningssätt i individuella fall (5)
- kritiskt granska möjligheter och begränsningar vid övervakning av fostrets hälsa under graviditet och förlossning (5)
- reflektera över den normala förlossningens fysiologi och handläggning (4)
- förstå bäckenbottens anatomi (2)
- jämföra och värdera olika metoder för obstetrisk smärtlindring (5)
- reflektera över den normala fysiologin under puerperiet (4)
- analysera orsaker och klinisk bild vid mastit el bröstböld (3)
- reflektera över läkemedelsanvändning och påverkan på foster/barn under graviditet och amning (4)
- Sammanfatta den teoretiska grunden för abdominellt och vaginalt ultraljud och förklara indikationer, begränsningar och risker (3)

Färdigheter

- utföra Leopolds handgrepp samt värdera fynden (5)
- bedöma cervix-score (5)
- utföra och värdera basalt obstetriskt ultraljud (fosterläge, flerbörd, hjärtaktivitet, fostervattenmängd, placentaläge) (5)
- applicera yttre och inre registrering av CTG och bedöma CTG-kurvan (5)
- kritiskt granska och bedöma förlossningsprogress (5)
- bedöma partogram (5)
- bedöma riskgraviditet och remittera till rätt instans (5)
- diagnostisera och vidta åtgärder vid vanliga graviditetsbesvär (3)
- diagnostisera och vidta åtgärder vid hyperemesis (3)
- handlägga misstänkt vattenavgång (5)
- tillämpa sjukskrivningsregler och översiktligt beskriva föräldraförsäkring (3)

- bedöma om förlossningen startat (5)
- vidta adekvata åtgärder vid PROM (3)
- bedöma avvikelse från det normala förlossningsförloppet och vidta åtgärder (5)
- tillämpa amniotomi (3)
- använda skalpblodprov och bedöma resultatet (5)
- värdera och utföra perineotomi 5
- självständigt handlägga perinealbristning grad I-II (5)
- i samband med förlossning identifiera könsstymning och applicera i enighet med gällande lagstiftning (3)
- bedöma avvikelser från det normala puerperiet och vidta åtgärder (5)
- handlägga feber i puerperiet (5)
- vidta åtgärder vid mjölkstockning (3)
- handlägga mastit och bröstböld (3)

Förhållningssätt

- värdera och analysera samarbetet med övrig personal och den egna rollen i förlossningsrummet (5)
 - analysera etiska problem i samband med fosterdiagnostik ()
- Rapportera enligt SBAR el i annan likvärdig strukturerad form (5)

2. Komplicerad graviditet

Kunskap och förståelse

- analysera hur immunförsvaret påverkas vid graviditet (3)
- analysera orsaker till UVI, amnionit och sepsis under graviditet (4)
- analysera betydelsen av GBS-kolonisation under graviditet (5)
- förklara konsekvenser av infektioner såsom HIV, hepatit, toxoplasma, herpes genitalis och rubella (3)
- förklara och jämföra hypertoni och preeklampsi (4)
- förklara koagulationsrubbningar och uppkomst av trombos (2)
- förstå uppkomsten av gestationsdiabetes (2)
- förklara uppkomsten av hepatos (2)
- analysera betydelsen av de vanligaste interkurrenta sjukdomarna inklusive med inte endast diabetes, sköldkörtelrubbningar, hypertoni, epilepsi, reumatologiska sjukdomar, mag-tarmkanalens sjukdomar, fetma inklusive genomgången fetmakirurgi etc (4)
- analysera betydelsen av missbruk och psykisk sjukdom under graviditet (4)
- analysera orsaker till och risker vid flerbördsgraviditet (4)

- förstå tvillingtransfusionssyndrom (2)
- analysera orsaker och risker vid intrauterin tillväxthämning (4)
- jämföra metoder för att diagnosticera placentainsufficiens (4)
- förklara riskfaktorer för och de kliniska konsekvenserna vid placenta praevia och accreta (3)
- analysera betydelsen av och orsaker till avvikande fostervattenmängd (4)
- förklara uppkomst och konsekvenser av immuniseringar (2)
- analysera risker vid överburenhet (4)
- analysera risker med obesitas i samband med graviditet och förlossning(4)
- förstå betydelsen av kvinnans kulturella bakgrund (2)
- reflektera över psykosociala riskfaktorer för graviditetskomplikationer (4)

Färdigheter

- analysera och behandla infektioner under graviditet (4)
- analysera och vidta åtgärder vid svar på urinodling (4)
- värdera och behandla hypertoni under graviditet (5)
- värdera och handlägga preeklampsi (5)
- värdera och vidta adekvata åtgärder vid misstänkt tromboembolism (5)
- värdera och vidta adekvata åtgärder vid blödningar i sen graviditet (5)
- analysera och behandla gestationsdiabetes (4)
- diagnosticera och vidta adekvata åtgärder vid hepatos (3)
- analysera, diagnosticera och vidta adekvata åtgärder vid prematur PROM (4)
- diagnosticera intrauterin tillväxthämning och tillämpa aktuella rutiner (3)
- analysera, diagnosticera och vidta adekvata åtgärder vid hotande förtidsbörd (4)
- analysera, diagnosticera och vidta adekvata åtgärder vid flerbördsgraviditet (4)
- diagnosticera och handlägga intrauterin fosterdöd (5)
- diagnosticera och vidta adekvata åtgärder vid placenta praevia och accreta (3) bedöma och värdera akuta buksmärter under sen graviditet (5)
- bedöma fosterläge och utföra, yttre vändning vid tvär- sned- och sätesändläge (3)
- analysera cervixstatus, inklusive ultraljud, vid hotande förtidsbörd (4)
- tillämpa och/eller demonstrera borttagande av cerklage (2)
- tillämpa och demonstrera omhändertagande av eklampsi i simulerad miljö (3)
- tillämpa och demonstrera HLR på gravid i simulerad miljö (3)

Förhållningssätt

- handlägga och på ett empatiskt sätt genomföra krissamtal vid komplicerad graviditet (3)

- värdera avgränsningen mellan barnmorskans och läkarens funktioner inom obstetrisk vård (5)
- värdera och reflektera över det egna bemötandet av föräldrarna vid intrauterin fosterdöd och svårt sjukt eller missbildat barn (5)
- värdera och reflektera över det egna bemötandet av föräldrar med annan kulturell och/eller social bakgrund än den egna (5)

3. Komplicerad förlossning och asfyktiska barn

Kunskap och förståelse

- analysera olika indikationer för, och effekter av, induktion (4)
- analysera orsaker till värkrubbning, såväl spontana som iatrogena (4)
- analysera mekanismer bakom fosterasfyxi (4)
- beskriva riskfaktorer och analysera fynd vid ablatio placentae och uterusruptur (4)
- beskriva och förstå förlossning av flerbörd och sätesändläge (2)
- förstå mekanismerna bakom uterusruptur och uterusinversion (2)
- bedöma indikation för urakut sectio (5)
- analysera och kategorisera perinealruptur grad III-IV (4)
- förstå principer för suturering av perinealruptur grad IV (2)
- värdera olika kirurgiska och icke-kirurgiska metoder vid stora obstetriska blödningar (5)
- förstå uppkomst av supra- och infralevatoriska hematom postpartum (2)

Färdigheter

- reflektera över lämplig och tillämpa induktionsmetod (5)
- handlägga värkrubbning (5)
- bedöma och vidta åtgärder vid hotande fosterasfyxi (5)
- tillämpa och demonstrera förlossning av säte i simulerad miljö (3)
- tillämpa och demonstrera förlossning med tång på efterföljande huvud i simulerad miljö (3)
- bedöma och handlägga förlossning med sugklocka (5)
- tillämpa tvillingförlossning (3)
- tillämpa och suturera vaginalruptur och perinealruptur upp till grad III (5)
- Initialt handlägga grad IV bristning (3)
- tillämpa och utföra sectio vid förväntat okomplicerat snitt (3)
- Analysera tidpunkt för förlossning före vecka 37 (4) och vidta åtgärder (3)

- tillämpa och demonstrera urakut sectio i simulerad miljö (3)
- tillämpa och utföra manuell placentalösning (3)
- tillämpa och demonstrera åtgärder vid skulderdystoci i simulerad miljö (3)
- bedöma och vidta adekvata åtgärder vid blödning intra- och postpartum (5)
- analysera, diagnosticera och behandla infektioner intrapartalt (4)
- tillämpa och auskultera hjärt- och andningsljud hos nyfött barn (3)
- tillämpa och använda APGAR score (3)
- tillämpa och rensuga munhåla och svalg på nyfött barn med misstänkt mekoniumaspiration (3)
- tillämpa neonatal HLR i simulerad miljö (3)

Förhållningssätt

- värdera betydelsen av en traumatisk förlossningsupplevelse och ge och ta emot stöd (5)
 - värdera och reflektera över egen handlingsförmåga och samarbete med annan personal vid akuta obstetriska situationer (5)
 - värdera och reflektera över egen förmåga att ge stöd till föräldrarna vid obstetriska katastrofer (5)
- Att kunna prioritera mellan olika akuta arbetsuppgifter och planera sitt arbete (5)
- Reflektera över etiska aspekter av prematuritet (4)

4. Antikonception och inducerad abort

Kunskap och förståelse

Kunna:

- beskriva normal fertilitet och fekunditet (1)
- jämföra och förklara verkningsmekanismen av olika preventivmetoder (4)
- jämföra effektivitet vid olika preventivmetoder (4)
- bedöma interkurrent sjukdom eller ärftlighet av betydelse vid preventivmedelsrådgivning (5)
- analysera och jämföra biverkningar av olika preventivmedel (4)
- sammanfatta steriliseringslagen (2)
- beskriva gällande subventioneringsregler för preventivmedel (1)
- värdera och jämföra olika abortmetoder (5)
- sammanfatta och förklara gällande abortlagstiftning och andra lagar av betydelse i abortsituationen (2)
- förstå abort och antikonception i ett socialt, globalt och historiskt perspektiv (2)
- beskriva och sammanfatta abortepidemiologiska data (2)

Färdigheter

Kunna:

- värdera och föreslå preventivmetod utifrån den enskilda kvinnans önskemål och specifika förutsättningar (5)
- värdera misstänkta biverkningar av hormonella preventivmedel och utifrån detta föreslå byte till annat preventivmedel (5)
- applicera och avlägsna alla förekommande preventivmedel (3)
- bedöma om en spiral/ett implantat finns på plats och vid behov genomföra en adekvat utredning i detta avseende (5)
- handlägga och utföra sterilisering (5)
- ge abortrådgivning och bedöma den enskilda kvinnans situation i samband med abortrådgivningen (5)
- handlägga abort och preventivmedelsrådgivning hos unga med beaktande av gällande lagstiftning (5)
- genomföra och bedöma datering av graviditetslängd. (5)
- utifrån graviditetslängd och den enskilda kvinnans förutsättningar bedöma och föreslå lämplig abortmetod (5)
- värdera abortsökande kvinnors eventuella behov av extra stödåtgärder och vid behov föreslå och genomföra sådana (5)
- utföra kirurgisk abort (5)
- handlägga medicinsk abort utifrån den enskilda kvinnans önskemål och specifika förutsättningar (5)
- handlägga inkomplett abort och komplikationer som kan uppstå i samband med, eller efter, abort (5)

Förhållningssätt

- samverka med barnmorskan i arbetet med abort- och preventivmedelsrådgivning och beskriva yrkesgruppernas olika befogenheter (3)
- reflektera över bemötande av abortsökande kvinnor utifrån egna och andras värderingar och åsikter (5)
- på ett empatiskt och professionellt sätt bemöta kvinnan i den abortsökande situationen (5)

5. Kirurgisk teknik, pre- och postoperativ bedömning och vård

Kunskap och förståelse

Kunna:

- värdera behov av antibiotika- och/eller trombosprofylax (5)
- bedöma behov av korrigerande vätskebalans preoperativt (5)
- förklara mekanismen bakom och tillämpbarheten av olika anestesimetoder (2)

- definiera och beskriva parenteral nutrition (2)
- beskriva anatomin i lilla bäckenet (2)
- bedöma behovet av postoperativ vård, inkl. smärtlindring och behandling av illamående (5)
- bedöma behov av sjukskrivning (5)
- reflektera över ASA-klass (4)
- analysera kirurgisk metod och teknik vid olika gynekologiska kirurgiska ingrepp (4)
- analysera ”operabilitet” och reflektera över behandlingsalternativ (4)
- förstå användning av medicinteknisk utrustning inom gynekologi och obstetrik (2)

Färdigheter

(Specifika ingrepp återfinns under respektive medicinskt del-mål och i bilaga nr ...)

- undersöka patienter inför operation och vidta erforderliga preoperativa åtgärder för att optimera patientens tillstånd (3)
- anlägga PCB och infiltrations-analgesi (3)
- sätta KAD (3) och förstår anläggning av suprapubisk kateter (2)
- hålla fria luftvägar (3)
- värdera olika typer av buksnitt (Pfannenstiel, Joel Cohen, nedre medellinje) 5
- tillämpa olika former av suturteknik (3)
- förstå buktappning och dränage (2)
- tillämpa fertilitetsbevarande metoder vid gynekologisk kirurgi (3)
- diagnosticera postoperativa komplikationer samt vidta lämpliga åtgärder (4)
- värdera och ge råd om patientens postoperativa aktivitetsnivå (5)
- tillämpa patientsäkerhet i samband med kirurgi (3)
- använda medicinteknisk utrustning (3)
- tillämpa WHO's checklista för säkerhet vid operationer (3)

Förhållningssätt

- värdera samarbete och ansvarsfördelning mellan operatör, narkosläkare och övrig personal under den preoperativa, operativa och postoperativa processen (5)
- värdera ansvarsfördelningen mellan olika personalkategorier på operationssalen och den egna rollen (5)
- på ett empatiskt sätt informera om effekten av gynekologisk kirurgi på livskvalitet, fertilitet och sexualitet (3)

6. Akuta gynekologiska tillstånd inkluderande differentialdiagnos

Kunskap och förståelse

- värdera orsaker till vaginala blödningar i tidig graviditet (5)
- värdera orsaker till avvikande vaginala blödningar hos icke-gravid kvinna i olika åldrar (5)
- redogöra för och särskilja akuta gynekologiska infektionstillstånd inklusive differentialdiagnoser (5)
- redogöra för och särskilja orsaker till akuta smärttillstånd i lilla bäckenet (5)
- redogöra för och särskilja vanliga orsaker till akuta smärttillstånd i vulva/vagina (5)
- redogöra för olika orsaker till samt betydelse och handläggning av ascites (4)
- redogöra för och reflektera över differentialdiagnoser vid akuta buksmärtor (5)
- . sammanfatta den teoretiska grunden för abdominellt och vaginalt ultraljud och förklara indikationer, begränsningar och risker (2)

Färdigheter

(se även del-mål 5)

- bedöma allmäntillstånd enligt MEWS och vidta adekvata åtgärder (5)
- utföra och värdera bukpalpation (5)
- utföra och bedöma vaginalt ultraljud av inre genitalia (5)
- förklara fynd vid abdominellt ultraljud av nedre delen av buken (2)
- anlägga venös infart (3)
- handlägga laboratoriesvar (5)
- bedöma och handlägga vätskebalans (5)
- värdera behov och välja initial antibiotikabehandling (5) samt reflektera över resistensutveckling (4)
- värdera behov av relevant bild- och funktionsdiagnostik (5)
- bedöma indikation för och utföra diagnostisk laparoskopi (5)
- Demonstrera laprakopisk cystenukation i simulerad miljö (3)

- bedöma och handlägga följande akuta gynekologiska tillstånd (5):
 - akut cervicit
 - endometrit
 - salpingit
 - bartholinit
 - herpes simplex genitalis
 - akut uretrit
 - UVI
 - komplikationer efter inducerad abort
 - blödning i tidig graviditet
 - missfall inklusive exaeres
 - postmenopausal blödning
 - extrauterin graviditet inklusive laparoskopisk åtgärd
 - komplikationer efter inducerad abort
 - urinstämna

o blödningsrubbnig hos icke-gravid kvinna i olika åldrar

- o corpus luteum blödning
- o ruptur av funktionell ovarialcysta
- o dysmenorré

identifiera, initialt handlägga och under handledning åtgärda (3)

- o tuboovarialabscess
- o adnextorsion
- o myomnekros
- o myom eller polyp under framfödande
- o endometrios
- o peritonit
- o trauma mot underlivsorganen
- o hydronefros i tidig graviditet
- o mola
- o postoperativ blödning
 - o sepsis
 - o blödningschock

identifiera och initialt handlägga följande akuta icke-gynekologiska tillstånd i buken (3):

- o uretärstas/njursten
- o gallstas/gallsten
- o gastrit
- o appendicit
- o divertikulit
- o pyelonefrit

Förhållningssätt

Kunna:

reflektera över och på ett empatiskt sätt bemöta kvinnor med akut buksmärta, blödning i tidig graviditet och oro för fertiliteten (4)

värdera den egna rollen vid samarbete med kollegor från andra specialiteter och olika personalkategorier (5)

. handlägga omhändertagande av akut sjuk patient som teamledare (5)

7. Reproduktionsendokrinologi och infertilitet

Kunskap och förståelse

Kunna:

- beskriva och analysera kvinnlig reproduktionsfysiologi inkl. pubertetsutveckling, menstruationscykel, fertilitet och klimakterium (4)
- analysera orsaker och särskilja primär och sekundär amenorré (4)
- analysera reproduktionsendokrinologiska tillstånd (4):
 - värdera polycystiskt ovarialsyndrom (PCOS) och relaterade tillstånd (5)
- beskriva olika uterusmissbildningar (1)
- beskriva och förklara orsak till Turners syndrom (2)
- förstå livsstilsfaktorer och interkurrenta sjukdomars betydelse för reproduktionsendokrinologin och fertiliteten(2)
- beskriva och förklara assisterad befruktning och kriterier för remittering till reproduktionsmedicinska enheter (2)
- beskriva och förklara behandlingsmetoder vid infertilitet (2)
- beskriva och exemplifiera fertilitetsbevarande metoder exempelvis inför cancerbehandlingar (2)
- analysera och beskriva skillnader mellan enstaka och upprepade missfall (4)
- identifiera och beskriva indikationerna för genetisk utredning (1)
- sammanfatta gällande lagstiftning avseende assisterad befruktning (2)

Färdigheter

Kunna:

- värdera ultraljudsundersökning av kvinnliga reproduktionsorgan i samband med amenorré/oligomenorré (5)
 - gemomföra och bedöma hydrosonografi (5)
- utreda amenorré/oligomenorré (5)
- utreda hirsutism (4)
- diagnosticera och behandla amenorré/oligomenorré och hyperandrogena symtom (4)
- analysera och behandla premenstruell dysfori (PMDD) (4)
- bedöma, diagnostisera och behandla klimakteriebesvär (5)
- tillämpa basal utredning och behandling av ofrivillig barnlöshet (3)
- identifiera och initialt handlägga överstimuleringsyndrom (3)
 - tillämpa basal utredning av upprepade missfall (3)

Förhållningssätt

Kunna:

- reflektera och värdera psykologiska/sexuella aspekter av infertilitet och på ett empatiskt sätt bemöta paret (5)
- reflektera och analysera kulturella och socioekonomiska aspekter och konsekvenser vid fertilitetsproblematik (5)
- reflektera över etiska dilemman i samband med infertilitetsproblematik och olika former av assisterad befruktning (4)

8. Sexuellt överförbara infektioner och vulvasjukdomar

Kunskap och förståelse

Kunna:

- beskriva och förklara det lokala immunförsvaret i vagina (2)
- beskriva epidemiologi, smittämnen, smittvägar, mikrobiologi och analysera konsekvenser av STI (4)
- förstå de delar av smittskyddslagen som rör STI (2)
- analysera och skilja på vanliga dermatoser i vulva och deras konsekvenser på kort och lång sikt (4)
- analysera etiologi och negativa faktorer vid vestibulit och vulvodyni (4)
- analysera smärttillstånd i vulva och vagina (4)

Färdigheter

Kunna:

- ta anamnes avseende besvär i vulva och vagina inklusive sexualanamnes (3)
- analysera orsaker till vulvklåda (4)
- bedöma flytningar (5)
- undersöka vulva och vagina (3)
- ta prov från vulva, vagina och cervix avseende bakterier/virus, göra wet smear, kaliumhydroxidtest och pH-test av vaginal flytning, samt utföra stansbiopsi (3)
- diagnosticera och initialt behandla vanliga sjukdomar i vulva och vagina (5)
- diagnosticera och behandla/remittera patienter med STI (5) diagnosticera och initialt omhänderta kvinnor med vestibulit, vulvodyni och dyspareuni (3)
- värdera behov av remiss till sexolog eller motsvarande instans (5)
- självständigt kunna utföra fenestrering och incision/dränage av bartolinit (3)
- tillämpa smittskyddslagen (3)

Förhållningssätt

Kunna:

- på ett empatiskt sätt informera patienter med nydiagnosticerad STI, lichen sclerosus och smärttillstånd i vulva om långtidsprognos och risker (5)
- på ett empatiskt sätt möta oro för fertiliteten vid STI (5)
- reflektera över sambandet mellan smärttillstånd i vulva och sexualiteten (5)
- samarbeta med övrig personal vid smittspårning (3)

9. Benigna tillstånd i bäckenbotten och nedre urinvägar

Kunskap och förståelse

Kunna:

- förklara anatomin i lilla bäckenet och bäckenbotten (2)
- förklara miktionsreflexen och kontinensmekanismen (2)
- värdera etiologi, mekanismer riskfaktorer och epidemiologi beträffande prolaps (5)
- redogöra för basal prolapskirurgi och översiktligt för avancerad prolapskirurgi samt för- och nackdelar med olika metoder (2)
- förstå sambandet mellan prolapssymtom som globuskänsla, urinvägssymtom, tarmsymtom och sexuella symtom i relation till olika compartments (2)
- värdera etiologi, mekanismer, riskfaktorer och epidemiologi beträffande urininkontinens och trängningar samt andra besvär från nedre urinvägarna (LUTS) (5)
- översiktligt förklara uroterapeutiska behandlingsmetoder (2)
- översiktligt förklara urodynamisk undersökning (2)
- förstå inkontinenskirurgi och andra behandlingsmetoder (2)
- översiktligt beskriva orsaker till analinkontinens samt diagnostik och behandlingsmetoder av dessa tillstånd (2)

Färdigheter

Kunna:

- värdera anamnesen vid urininkontinens och andra nedre urinvägsbesvär samt påverkan på livskvaliten (5)
- utföra basal inkontinensutredning (3)
- utföra gynekologisk undersökning avseende prolaps och kunna beskriva prolapsen för varje enskilt compartment (3)
- mäta och värdera residualurin (5)
- utföra kateterisering av urinblåsan (tappningskateter, KAD) (3)
- värdera vätske/miktionslista och blöjvägningstest (5)
- diagnosticera, behandla och följa upp nedre urinvägsinfektioner (5)
- ge adekvat information och rådgivning till patient med urininkontinens och LUTS (3)
- behandla urininkontinens farmakologiskt (5)
- bedöma behov av remiss till annan instans såsom urolog eller neurolog (5)

- ge basala instruktioner om bäckenbottenträning (3)
- prova ut, sätta in och byta prolapsring (3)
- utföra cystoskopi och bedöma om fyndet är normalt (5)
- under handledning utföra prolapsplastik (3)

Förhållningssätt

Kunna:

- värdera och reflektera över de sociala, psykologiska och sexuella konsekvenserna av inkontinens och prolaps (5)
- värdera tillsammans med patient behov av operativ versus konservativ behandling och möjligt påverkan på livskvaliten (5)
- reflektera över samarbete och arbetsfördelning mellan gynekolog och uroterapeut och urolog (4)

10. Precancerösa gynekologiska tillstånd och maligna tumörer i genitalorganen

Kunskap och förståelse

Kunna:

- analysera etiologiska faktorer vid uppkomst av cervixdysplasier (4)
- beskriva principerna för och analysera betydelsen av gynekologiska hälsokontrollen (4)
- beskriva och analysera vaccination mot HPV i cancerpreventivt syfte (4)
- särskilja och värdera CIN I, II och III , förekomst av högrisk HPV samt andra dysplasier (5)
- förstå uppkomsten av körtelcellsatypi och jämföra med skivepiteldysplasi (4)
- sammanfatta diagnostik, behandling och uppföljning av CIN I-III (2)
- beskriva diagnostik, behandling och uppföljning av dysplasier i vulva och vagina (1)
- analysera etiologiska faktorer vid uppkomst av endometriehyperplasier (4)
- kritiskt granska ultraljudsundersökningens värde vid utredning av postmenopausal blödning (5)
- bedöma när och hur blödningar ska utredas med avseende på patologisk eller organisk förändring (5) analysera diagnostik av och malignitetsrisk vid corpuspolyp (4)
- förklara etiologi och behandling av cervix- corpus- vulva- och ovarialcancer (2)
- analysera symtom och diagnostik vid cervix- corpus- vulva- och ovarialcancer (4)
- förstå principerna för och kunna beskriva stadieindelning vid cervix-, corpus- och ovarialcancer (2)
- beskriva etiologi, symtom, diagnostik och behandling av mola (3)
- beskriva etiologi, symtom, diagnostik och behandling av choriocarcinom (1)
- förstå långsiktiga endokrina och sexuella konsekvenser av behandling för gynekologiska tumörsjukdomar (2)
- förstå eventuella konsekvenser av behandling av precancerösa tillstånd (2)

Färdigheter

- diagnosticera och behandla lätt dysplasi i vulva (3)
- diagnosticera och vidta åtgärder vid mola (3)
- utföra kolposkopi och analysera fynden (4)
- ta cytologprov inklusive HPV-test och analysera resultatet (4)
- ta vävnadsprov från vulva vagina och portio (3)
- tillämpa konisering (3)
- tillämpa paracervicalblockad (3)
- tillämpa endometriebiopsi och analysera PAD-svaret (4)
- tillämpa cervix- och corpusabrasio och tolka resultatet av PAD (4)
- tillämpa hysteroskopi (3)
- handlägga endometriehyperplasi (5)
- analysera malignitetsrisk vid bedömning av ovarialcysta (5)
- vidta adekvata åtgärder vid konstaterad gynekologisk cancer (3)
- under handledning tillämpa medicinsk behandling vid palliativ vård vid gynekologisk sjukdom (3)

Förhållningssätt

Kunna:

- på ett empatiskt sätt ge cancerbesked och initial information till patient med nydiagnosticerad gynekologisk cancer (4)
- på ett empatiskt sätt informera om uppkomst, behandling och prognos vid olika typer av cervixdysplasier (3)
- på ett empatiskt sätt informera om grunden för uppföljning och behandling av avvikande fynd (3)
- på ett empatiskt sätt informera om hur olika typer av cancerbehandlingar påverkar fertilitet och sexualitet (3)

11. Benigna gynekologiska tillstånd i vagina, uterus och adnexa

Kunskap och förmåga

Kunna:

- analysera orsaker till blödningsrubbnings hos pre- och post-menopausal kvinna (4)
- analysera betydelsen av polyper i cervix och uterus (4)
- analysera olika behandlingsmöjligheter vid uterusmyom (4)
- förstå sambandet mellan uterusmyom och infertilitet/graviditetskomplikationer (2)
- analysera och särskilja benigna ovarialcystor och paraovarialcystor (4)
- analysera orsaker till och handläggning av tuboovarialabscess och sactosalpinx (4)
- analysera och handlägga endometriosis och adenomyos (4)
- analysera smärtmekanismer vid endometriosis (4)
- förstå sambandet mellan endometriosis och infertilitet (2)
- identifiera vaginalcystor (1)
- identifiera missbildningar i vagina och uterus (1)
- förklara hysteroskopisk resektion av intrakavitära myom och polyper (2)

Färdigheter

Kunna:

- utreda och behandla avvikande blödningar med och utan myom (5)
- diagnosticera och behandla dysmenorré (5)
- behandla smärta vid endometriosis (3)
- analysera ultraljudsbilden av benigna förändringar i uterus och adnexa (4)
- utföra hydrosonografi vid utredning av polyper (3)
- extirpera cervixpolyp (3)
- utföra laparoscopi och bedöma eventuella fynd (5)
- utföra laparoskopisk salpingektomi (3)
 - under handledning utföra laparoskopisk enukleation av benign ovarialcysta samt SOE (3)
- under handledning utföra abdominell hysterektomi (3)
- redogöra för vaginal hysterektomi och SOE (2)

Förhållningssätt

Kunna:

- reflektera över de psykosociala och sexuella effekterna av kronisk smärta vid endometriosis (5)
- på ett empatiskt sätt diskutera de reproduktionsendokrinologiska effekterna av hysterektomi med eller utan SOE vid benigna gynekologiska tillstånd (5)

12. Psykosocial obstetrik och gynekologi inklusive sexologi och sexuella övergrepp

Kunskap och förståelse

- förklara psykologiska skeenden vid krisreaktion (2)
 - sammanfatta gällande lagar kring sjukvård och sekretess (2)
 - förklara olika myndigheters ansvar och befogenheter vid sexuella övergrepp på kvinnor (2)
 - förklara grundläggande sexologi och känna till behandling av sexuella dysfunktioner (2)
 - sammanfatta vanligt förekommande symtom och beskriva översiktligt behandling vid depression och psykos under graviditet och postpartum (2)
 - sammanfatta psykologiska aspekter på graviditet, förlossning och postpartumperioden (2)
 - sammanfatta psykosociala aspekter vid vaginism och vestibulit (2)
 - beskriva adekvata samband mellan vissa sjukdomar och/eller behandling och sexuell funktion (1)
 - identifiera och beskriva konsekvenser av könsstympning hos kvinnor (1)
 - analysera och reflektera över kroniska smärttillstånd (4)
 - beskriva översiktligt de vanligaste relevanta psykoterapeutiska metoderna (1)
 - beskriva bemötande utifrån könsidentitet, könsuttryck och sexualitet (1)
- Förstå fysiska och psykologiska aspekter av könsdysfori (2)

Färdigheter

- identifiera patient med ångest och rädsla i samband med gynekologisk undersökning och tillämpa anpassad undersökning (5)
- bedöma och handlägga kvinnor som söker sjukvården efter sexuellt övergrepp (5)
- värdera en patient i kris och erbjuda relevant stöd för patient och anhöriga (5)
- värdera och omhänderta patient som tidigare varit utsatt för misshandel och/eller sexuella övergrepp (5)
- utföra undersökning och analysera fynd efter sexuella övergrepp (4)
- analysera och utföra rättsmedicinsk undersökning och göra adekvat dokumentation inför utfärdande av rättsintyg (4)
- identifiera och analysera patient med förlossningsrädsla (4)
- analysera behov av krissamtal, ge stödsamtal och vid behov remittera till lämplig instans (4)
- handlägga och bemöta patienter utifrån könsidentitet, könsuttryck och sexualitet på ett professionellt sätt (5)

Förhållningssätt

Kunna:

- genomföra en gynekologisk undersökning på ett respektfullt sätt (4)
- samverka med andra yrkeskategorier inom och utom vården beträffande psykosocial obstetrik och gynekologi (3)
- reflektera över psykologiska aspekter kring barnlöshet gällande paret och kvinnan respektive mannen (4)
- reflektera över egna reaktioner vid kontakt med kvinnor som utsatts för sexuella övergrepp (4)
- reflektera över egna reaktioner vid kontakt med transpersoner som utsatts för sexuella övergrepp (4)